

Sygn. akt SNO 37/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2014 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Józef Szewczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego w [...],
po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 października 2014 r.,
sprawy **R. K.**

sędziego Sądu Okręgowego w [...]

w związku z odwołaniem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego
od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...]
z dnia 13 marca 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu - Sądowi Dyscyplinarnemu w [...] do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 13 marca 2014 r., sędzieja Sądu Okręgowego R. K. została uniewinniona od popełnienia zarzucanych jej przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca

2001 roku – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.; dalej u.s.p.) polegających na tym, że:

- w okresie od 26 października 2010 r. do 17 października 2011 r., orzekając w Wydziale Karnym Sądu Okręgowego w [...] dopuściła się, w sprawie o sygn. akt [...], oczywistej i rażącej obrazie przepisów prawa procesowego to jest art. 424 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 374 § 1 k.p.k. w ten sposób, iż:

a. w dniach 26 października 2010 r., 27 października 2010 r., 13 grudnia 2010 r., 22 grudnia 2010 r. i 27 stycznia 2011 r. rozpoznawała wyżej wymienioną sprawę na rozprawie głównej podczas usprawiedliwionej nieobecności oskarżonego M. W., którego obecność była obowiązkowa, co stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.,

b. sporządziła uzasadnienie w powyższej sprawie w sposób rażąco naruszający wymogi określone w art. 424 § 1 i 2 k.p.k., w szczególności nie czyniąc konkretnych ustaleń faktycznych w sprawie, nie wskazując dowodów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie wyjaśniając, dlaczego innych dowodów nie uznano, nie dokonując w zasadzie oceny dowodów, nie wyjaśniając podstawy prawnej wyroku oraz nie przytaczając okoliczności, które sąd miał na względzie przy wymiarze kar poszczególnym oskarżonym, co uniemożliwiło kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku oraz, w konsekwencji, spowodowało jego uchylene i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania;

- w okresie od 26 sierpnia 2011 r. do 17 stycznia 2012 r., orzekając w Wydziale Karnym Sądu Okręgowego, dopuściła się, w sprawie noszącej sygnaturę akt [...], oczywistej i rażącej obrazie przepisów prawa procesowego to jest art. 424 § 1 i 2 k.p.k. w ten sposób, że sporządziła uzasadnienie wyroku w powyższej sprawie w sposób rażąco naruszający wymogi określone w tym przepisie, w szczególności nie wskazując faktów uznanych za udowodnione, nie przeprowadzając rozważań dotyczących oceny dowodów zebranych w sprawie, nie wyjaśniając podstawy prawnej wyroku oraz nie przytaczając okoliczności, które zaważyły na wysokości kar wymierzonych oskarżonym, co odebrało stronom procesowym możliwość merytorycznego odniesienia się do wyroku w postępowaniu odwoławczym oraz uniemożliwiło kontrolę instancyjną tegoż wyroku i w konsekwencji, spowodowało

jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w [...] w zakresie pierwszego zarzutu ustalił, że obwiniona R. K. w okresie od października 2010 r. do lipca 2011 r. była przewodniczącą składu orzekającego w sprawie [...], w której w stan oskarżenia postawiono dwanaście osób, w tym M. W., który odpowiadał z wolnej stopy. Nie stawiał się on na rozprawę w dniu 27 stycznia 2011 r., a wezwanie było dwukrotnie awizowane. Oskarżony nie usprawiedliwił swej nieobecności na tej rozprawie, ani nie informował, że jest pozbawiony wolności. Na rozprawach w dniach 26 i 27 października 2010 r., 13 i 22 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy przesłuchał łącznie 14 świadków pod nieobecność M. W., natomiast na rozprawie w dniu 27 stycznia 2011 r. Sąd prowadził postępowanie dowodowe niedotyczące czynów zarzuconych wymienionemu. M. W. został doprowadzony dopiero na kolejną rozprawę w dniu 2 marca 2011 r. Oświadczył wówczas, iż nie wnosi o powtórzenie czynności dowodowych przeprowadzonych pod jego nieobecność. Sprawa zakończyła się wydaniem w dniu 12 lipca 2012 r. wyroku skazującego wobec M. W., który został zaskarżony przez jego obrońcę. Po rozpoznaniu środka odwoławczego Sąd Apelacyjny wyrokiem z 12 kwietnia 2012 r., uchylił wyrok Sądu Okręgowego i sprawę, w tym także w stosunku do wymienionego oskarżonego, przekazał do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, iż wyrok w stosunku do M. W. został wydany z poważnym naruszeniem prawa w postaci bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. Zakwestionował również prawidłowość pisemnych motywów wyroku sądu I instancji, stwierdzając obrazę art. 424 i 457 k.p.k. uniemożliwiającą kontrolę instancyjną rozumowania sądu *meriti*.

Odnośnie drugiego zarzutu postawionego obwinionej Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny w [...] ustalił, że przewodniczyła ona składowi orzekającemu w sprawie Sądu Okręgowego o sygn. akt [...] (w której oskarżonym był między innymi A. G.) zakończonej wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2011 r. Po rozpoznaniu środków odwoławczych wniesionych przez obrońców Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 25 maja 2012 r., uchylił wyrok Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania w postępowaniu

pierwszoinstancyjnym. U podstaw tego rozstrzygnięcia legło stwierdzenie, że uzasadnienie orzeczenia sądu *meriti* w sposób rażąco narusza treść art. 424 k.p.k., co uniemożliwiło kontrolę instancyjną wyroku.

Powyższych, niekwestionowanych ustaleń faktycznych Sąd Dyscyplinarny dokonał na podstawie akt spraw sądowych.

Obwiniona R. K. przyznała się do popełnienia zarzuconych jej przewinień dyscyplinarnych. W ocenie obwinionej zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w sprawie [...] wynikało z błędnej interpretacji przepisu art. 374 k.p.k. R. K. zgodziła się w całości z uwagami Sądu Apelacyjnego dotyczącymi obu sporządzonych przez nią uzasadnień, a także wniosła o wymierzenie jej kary dyscyplinarnej.

Oceniając ustalony stan faktyczny z punktu widzenia przesłanek odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny przypomniał, że analizy wymaga, czy istotnie popełnione przez obwinioną uchybienia są tej wagi, iż można je uznać za przewinienia dyscyplinarne w rozumieniu art. 107 § 1 u.s.p. Następnie podniósł, że Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego zarzucił obwinionej *de facto* nie dwa, lecz trzy przewinienia służbowe. Jedynym elementem spajającym zachowania opisane w pierwszym zarzucie było tylko to, że doszło do nich w jednej i tej samej sprawie. Inna była jednak istota przedsięwziętych przez sędziego działań, inny też czas ich zaistnienia.

Odnosząc się do pierwszego z zarzutów Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny stwierdził, że Sąd Okręgowy mógł prowadzić rozprawy pod nieobecność M. W. z mocy art. 376 § 2 k.p.k. Oskarżony złożył już bowiem wyjaśnienia, o terminie dwóch pierwszych rozpraw był zawiadomiony osobiście, a zawiadomienie o terminach kolejnych, w których nie uczestniczył, doręczono mu w trybie art. 132 § 2 k.p.k. i art. 133 § 1 i 2 k.p.k. Sąd Okręgowy nie miał wiedzy o tym, że wymieniony został pozbawiony wolności. Nie był zatem świadomy, iż zachodzą okoliczności uniemożliwiające temu oskarżonemu udział w rozprawie. Dlatego też, zdaniem Sądu Dyscyplinarnego, trudno pod adresem obwinionej formułować zarzut bezpodstawnego kontynuowania postępowania dowodowego. Uchybienie Sądu polegało wyłącznie na odstąpieniu od powtórzenia w obecności oskarżonego tych czynności dowodowych, których dokonano, gdy nie uczestniczył on w rozprawie.

Samo rozpoznanie sprawy pod jego nieobecność, do chwili ujawnienia przyczyny tej nieobecności, uchybienia nie stanowiło. W konsekwencji Sąd Dyscyplinarny uniewinnił obwinioną od zarzutu obrazy art. 374 § 1 k.p.k. Oczywista i rażąca obraza prawa procesowego dotyczyła zaniechania powtórzenia przez Sąd czynności dowodowych, lecz tego obwinionej nie zarzucono.

Odnosząc się do obrazy art. 424 § 1 i 2 k.p.k. w sprawach [...], Sąd Dyscyplinarny odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego wskazał na wstępie, że obraza przez sędziego prawa może być uznana za przewinienie dyscyplinarne w rozumieniu art. 107 § 1 u.s.p. tylko wtedy, gdy będzie zarazem oczywista i rażąca. Za oczywistą obrazę prawa uznaje się błąd łatwy do stwierdzenia, popełniony w toku postępowania sądowego w odniesieniu do określonego przepisu, mimo iż znaczenie tego uregulowania nie powinno nasuwać wątpliwości nawet u osoby o przeciętnych kwalifikacjach prawniczych, zaś jego zastosowanie nie wymaga głębszej analizy. O rażącej obrazie prawa decydują natomiast, oceniane na tle konkretnych okoliczności, negatywne skutki, godzące w interesy uczestników postępowania lub innych podmiotów albo wymiaru sprawiedliwości. W przypadku przepisów art. 424 § 1 i 2 k.p.k. ich obraza podlega stopniowaniu. Jest rzeczą oczywistą, że w wypadku spraw skomplikowanych, uzasadnienie wyroku będzie musiało być wyjątkowo szczegółowe, zaś w przypadku sprawy prostej, będzie ono mogło być mniej wnikliwe. Zawsze decydować będzie o tym indywidualny charakter sprawy. W konsekwencji Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny stanął na stanowisku, że obraza art. 424 § 1 lub § 2 k.p.k. jedynie wyjątkowo będzie miała cechę „oczywistości”. Zaistnieje ona tylko wówczas, gdy od razu, bez wchodzenia w realia danej sprawy, widoczne będzie, iż uzasadnienie wyroku jest niewystarczające dla odtworzenia rozumowania sądu. Będzie to dotyczyło zatem tych uzasadnień, które w ogóle pozbawione zostały niektórych elementów, o jakich mowa w art. 424 § 1 i 2 k.p.k., z wyjątkiem kwestii wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał, że obraza art. 424 § 1 i 2 k.p.k. zaistniała przy sporządzaniu pisemnych uzasadnień wyroków w sprawach Sądu Okręgowego o sygn. akt [...] nie była oczywista w rozumieniu art. 107 § 1 u.s.p. W ocenie Sądu Dyscyplinarnego

orzeczenia te spełniały bowiem elementarne wymogi określone w art. 424 § 1 i 2 k.p.k., z wyjątkiem braku wyjaśnienia podstawy prawnej. Równocześnie Sąd Dyscyplinarny zgodził się z Sądem Apelacyjnym, iż uzasadnienia te były zbyt ogólnikowe i lakoniczne.

Od wskazanego na początku wyroku odwołanie złożył Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego w Sądzie Apelacyjnym.

Zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść obwinionej i na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. zarzucił wyrokowi obrazę przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 107 § 1 u.s.p. polegającą na wadliwym i pozbawionym podstaw uznaniu, że zachowaniu obwinionej, w zakresie dotyczącym sporządzenia uzasadnienia wyroków w sprawach o sygn. [...] Sądu Okręgowego z naruszeniem wymogów określonych w art. 424 § 1 i 2 k.p.k. nie można przypisać cechy oczywistej obrazy przepisów prawa, co skutkowało uniewinnieniem obwinionej, mimo że zarzucane jej czyny wypełniały w tej części znamiona przewinienia służbowego.

W oparciu o tak sformułowany zarzut autor odwołania wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

Odwołanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego zasługuje na uwzględnienie.

Dla porządku należy zauważyć, że chociaż odwołujący się zadeklarował, iż zaskarżył wyrok w całości, to jednak w rzeczywistości kwestionuje zapadłe rozstrzygnięcie tylko w części. Zarówno zarzut jak i uzasadnienie odwołania wskazują bowiem, że podważa on jedynie uniewinnienie od popełnienia przewinień dyscyplinarnych w postaci oczywistej i rażącej obrazy art. 424 § 1 i 2 k.p.k. W konsekwencji wyrok Sądu Dyscyplinarnego I instancji w zakresie uniewinnienia obwinionej od zarzutu oczywistej i rażącej obrazy przepisu art. 374 § 1 k.p.k. jest prawomocny.

Argumentacja Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w zakresie naruszenia przez obwinioną przepisu art. 424 § 1 i 2 k.p.k. w sprawach o sygn. [...] Sądu Okręgowego jest chybiona. Trafnie zauważa skarżący, iż stanowisko to jest wewnętrznie sprzeczne. Sąd Dyscyplinarny nie kwestionuje faktu obrazy art. 424 §

1 i 2 k.p.k. przy sporządzaniu uzasadnień w obu wymienionych sprawach. Jednakże pomija wypracowaną w judykaturze definicję „oczywistości” obrazu przepisu prawa w rozumieniu art. 107 § 1 u.s.p., nie dostrzegając przy tym, że samo rozumienie znaczenia przepisu art. 424 § 1 i 2 k.p.k., na gruncie analizowanych spraw nie nasuwa wątpliwości interpretacyjnych, stąd przestrzeganie tego przepisu przy sporządzaniu motywów wyroków nie wymagało głębszej wiedzy prawnej.

Każde uzasadnienie sporządzone w sprawie karnej musi spełniać wszystkie ustawowe wymagania określone w art. 424 § 1 i 2 k.p.k. w sposób adekwatny do stopnia skomplikowania sprawy. Równocześnie zawarte w uzasadnieniu wywody powinny być czytelne i logiczne, a zatem pozwalać prześledzić tok rozumowania Sądu od początku – czynienia ustaleń faktycznych i ich podstaw, aż do samego końca – podstaw i przesłanek wymierzenia konkretnej kary. Uzasadnienie ma bowiem stanowić dokument o charakterze sprawozdawczym, powinno więc polegać na przedstawieniu w sposób uporządkowany, co Sąd uznał za udowodnione (podstawa faktyczna), jak ocenił poszczególne dowody i dlaczego oparł się na jednych, odrzucając inne. Ten proces logicznego rozumowania sądu dotyczący ustaleń faktycznych, oceny dowodów oraz podstawy prawnej podlega ocenie instancyjnej.

Jak już wspomniano uzasadnienia sporządzone przez obwinioną w obu objętych zarzutami dość trudnych sprawach nie spełniają powyższych wymogów. Powielenie części opisu czynów w ślad za treścią zarzutów aktów oskarżenia nie może zostać uznane za podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, czyli wskazanie „jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione” w rozumieniu art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. Również ogólnikowa ocena zeznań, bliżej nieokreślonego zbioru świadków, sprowadzająca się do stwierdzenia, iż na uwagę zasługują zeznania składane po raz pierwszy, a także brak wyjaśnienia podstawy prawnej wyroków, wbrew stanowisku Sądu Dyscyplinarnego, wskazują na oczywistą obrazę art. 424 § 1 i 2 k.p.k. w rozumieniu art. 107 § 1 u.s.p.

Jaskrawe uchybienia, do jakich doszło przy sporządzaniu pisemnych motywów rozstrzygnięć w sprawach o sygn. [...] Sądu Okręgowego, są błędami widocznymi i łatwymi do stwierdzenia nawet dla osoby o przeciętnej wiedzy

prawniczej. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, chociaż dokonał prawidłowej wykładni pojęcia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p., to jednak błędnie odniósł te uwagi do realiów sprawy. Analiza treści uzasadnień sporządzonych przez obwinioną w wyżej wymienionych sprawach wprost prowadzi do wniosku, że zostały one sporządzone z oczywistą obrazą art. 424 § 1 i 2 k.p.k. Znamienne jest, iż faktu tego nie kwestionuje także obwiniona.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że uzasadniony jest sformułowany w odwołaniu zarzut naruszenia art. 107 § 1 u.s.p, którego uwzględnienie skutkowało uchynieniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu I instancji.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny dokona ponownej oceny naruszenia przez obwinioną przepisu art. 424 § 1 i § 2 k.p.k. przy sporządzaniu uzasadnień w sprawach Sądu Okręgowego w [...] o sygn. akt [...] w kontekście przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p., biorąc pod uwagę zapatrywania prawne i wskazania Sądu odwoławczego.

Podsumowując, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji.